

ΕΓΩ Δὲ λέω, ὅχι μὰ θάχε· ἀκόμα μεγαλύτερη σημασία ἔχει νικώσαμε σ' ἓνα ἄλλο ἀγώνισμα.

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Στὸ Μαγαθώνιο δρόμο;

ΕΓΩ. Γιὰ δνομα τοῦ Θεοῦ, μὴ μοῦ θυμίζεις τὸ μετὰ τὸ ἀδερφάκι του τὸ 971

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Τότε σὲ ποῖο ἀγώνισμα;

ΕΓΩ. Στὸ ἀγώνισμα τοῦ πολιτισμοῦ. Σήμερα, ξέρω το, νὰ σὲ τί ἀγωνίζομαστε οἱ Ρωμαῖοι μπροστὰ στοὺς Εὐρωπαίους. Ἀγωνίζομαστε νὰν τοὺς δείξουμε, τώρα ποὺ τοὺς φιλοξενούμε στὴν πατρίδα μας, πὼς εἴμαστε ἀθρόοι ἥσυχοι, εὐγενικοὶ, τίμιοι, ποὺ ξέρουμε νὰ σεβόμαστε τοὺς ξένους καὶ πὼς ἀποχτήσαμε τὰ προσόντα νὰ κρατήσουμε γιὰ πάντα τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες στὴν πατρίδα μας.

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Καὶ λές νὰν τὸ πάρουμε ἓνα τέτιο μεγάλο βραβεῖο;

ΕΓΩ. Ἰσαμε τὴν ὥρα τουλάχιστο ἔτσι φαίνεται.

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Ἄ λείπανε τὰ σφυρίγματα καὶ τὰ γιοῦχα τῆς Πέμπτης...

ΣΤΑΘΗΣ ΔΗΜΑΣ

HAPPY HAMPSTEAD

Εὐτυχισμένο τὸ λένε τὸ διαμέρισμα τῆς Λόντρας ὅπου κάθουμαι, καὶ τ' ἀξίζει ὅχι τόσο γιὰτὶ μέσα σ' αὐτὸ ἔχουν τὰ σπίτια τους οἱ καλλίτεροι νοικοκυρεῖοι τῆς πρωτεύουσας ποὺ κερδίζουν ἢ κέρδιζαν μὴ φορὰ τίς λίρες μετὰ τὸ τσουβάλι, ὅσο ἐπειδὴς εἶναι ἡ πιὸ παστρικά καὶ ὑγιεινὴ ἐνορία. Ἀπάνου στὸ βουνήσιο αὐτὸ μέρος οἱ θάνατοι εἶναι πιὸ ὀλιγοστοὶ παρά ἑλοῦθε· κάθε λίγο καὶ πολὺ ὁ οὐρανὸς μας δείχνει κάμποσες γαλᾶζιες ὀργυιές καὶ στολίζεται μετὰ ἄσπρα συγγεφάκια ποὺ θάταν νὰ τρελλαθεῖς ἀνίσως καὶ δὲν εἶχαν λαδιές σκορπισμένες ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ὁ ἥλιος μας γλυκοχαϊδεύει, καὶ τὸ βράδυ ἔχουμε τὸ φεγγάρι μετὰ τὴν ἀσημένια του ὁμορφάδα—τὸ δικό σας αὐτοῦ πέρα εἶναι χρυσὸ, καὶ ἄς προσέχουν οἱ ποιητάδες σας ὅταν διηλοῦν γιὰ τὴ νυχτοβασίλισσα νὰ μὴν ἀντιγράφουν τοὺς ξένους—καὶ τὸ καθαροπλυμένο κοπάδι τῶν ἄστρων.

Οἱ ντόπιοι διαμάχουν καὶ τὸ βασίλειμα τοῦ ἡλιοῦ, γιὰ μὰς ὅμως τὸ θέαμα εἶναι τόσο φτωχὸ ποὺ γεννᾷ μονάχα πόθο καὶ μελαγχολία μὲς στὰ σωθικά μας. Ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶναι πολὺ ἁλαφρὴ, καὶ ὅταν ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς πολιτείας ἀνεβαίνει ἐδῶ ἀπάνου μετὰ τὸν ὑπόγειο σιδηρόδρομο ἢ μετὰ τὸ αὐτοκίνητο ποὺ κόβει δρόμο σὰν ἥφταστο πετούμενο, νοιώθεις μεγάλη διαφορὰ στὴν ἀνάσα καὶ λές πὼς βρίσκεσαι σ' ἄλλον κόσμον. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ ἐνῶ

στὶς περισσότερες ἐνορίες τῆς Λόντρας τὰ ἄδεια σπίτια ὅσο πάει ἀξοῦνουν, ἐδῶ πέρα ὅλο χτίζουσιν καὶ πάντα χτίζουν. Καὶ ἡ καταχνιά σ' αὐτὸ τὸ ψῆλωμα φέρεται μὲ διάκριση· μερικὲς φορὲς ὅπου εἶναι παντοῦ πηχτὴ καὶ μαύρη σὰν πίσσα, ἐδῶ ἴνεται ἄσπρα, ἢ εἶναι φτενὴ καὶ σ' ἀφίνει νὰ βλέπεις μπροστὰ σου. Κάποτε μάλιστα ἔρχεσαι ἀπὸ μακριὰ καὶ ἅμα ρωτᾷς ἂν τὴν τάδε ὥρα τὴν εἶδαν τὴ σκοταδερὰ σου ἀποκρίνονται μὴν ὀνειρέφτηκες.

Χτῖρια μετὰ μεγάλη ἀρχιτεκτονικὴ τὸ Hampstead δὲν ἔχει διόλου, εἶναι ὅμως ὡραῖα νὰ τὰ βλέπεις μετὰ τὰ κοκκινέλλα τοῦβλά τους ἀνέγγιχτα ἀπὸ καπνίλα, καὶ ἔπειτα ἀπὸ μιὰ βροχούλα ποὺ φύγει καὶ ἡ σκόνη σούχουν κατὶ παρουσία κοπελλήσια ποὺ χαίρεσαι νὰ τὰ κοιτάξεις. Στὶς ἀριστοκρατικώτερες συνοικίες εἶναι ὁμορφο ἓνα καντῆλι ποὺ φέγγει στὸ ἔμπα τοῦ σπιτιοῦ βαθιὰ κάμποσα μέτρα ἀπὸ τὸ μπροστινὸ περιβόλι, καὶ τὸ ἥσυχο φῶς μετὰ τὴν ἀσάλαγγα γαλήνη σὲ κάνουν καὶ μνήσκεις μαγεμένος. Ἀπάνου στὸ κορφοβουνὶ ἐφτείασαν πλατεῖα μετὰ τεχνητὴ λίμνη στὴ μέση, ὅπου γίνονται παγοδρομίες σὰν πῆξει τὸ νερὸ—φέτος οὔτε μιὰ φορὰ—ἢ πλείον ἔδειες βαρκοῦλες καὶ παραβάκια ὅπου τὰ πέταξαν μέσα ἀγῶρια καὶ παλληκάρια, κολυμποῦν σκύλοι ἢ μπαίνουν διαβατικά κάρρα μετὰ ἄλλοι τους γιὰ νὰ πλυθοῦν οἱ λασπωμένες ρόδες, ἐνῶ σὲ μιὰ κώχη παίζει ἡ μουσικὴ, σὲ μιὰν ἄλλη μιὰ θρησκευτικὴ ἐταιρεία ψέλνει ὕμνους καὶ κηρύχοντας τὸ Βαγγέλιο μαζεύει δεκάρες—ἓνα ὠρισμένο ποσὸ πρὶν τὸ κουνήσει νὰ φύγει,—πιὸ πέρα παρασταίνουν ὁ Φασουλῆς μετὰ τὸν Περικλέτο βάζοντας καὶ ἓνα σκυλάκι μὲς στὸ θλάσο, καὶ ἄλλου πάλε κάποιος κουταλιανὸς ἀσκῶναι μὲγάλα βάρη καὶ ρηγορεῖ ἀπάνου στὴν τέχνη του.

Ἐκεῖ ἀπάνου Ἐρωτόκριτοι, ἀληθινοὶ καὶ κάλπικοι, ἀνταμώνουν μετὰ Ἀρετοῦσες ὁμοῖας λογῆς, τὴν καθημερινὴν ἂν εἶναι πλούσιοι καὶ ἀκαμάτιδες, τίς γιορτές ἂν εἶναι ἀπὸ τὸν κόσμον ποὺ δουλεύει, καὶ προβατώντας μαζί γιομίζουν τὸν ἀέρα ζαχαράτες ἀνοήσιες κατεβαίνοντας εἴτε δυτικὰ σ' ἓνα μικρὸ καὶ καθαρίο χωριουδάκι εἴτε ἀνατολικά κατὰ τὸ μέρος τοῦ Harrow σ' ἓνα πάρκο ποὺ εἶναι τὸ καμάρι τῆς Λόντρας καὶ ἴσως εἶναι τὸ πιὸ ὁμορφο ἀπ' ὅσα ὑπάρχουν στὴν οἰκουμένη. Ὀνομάζεται Golder's Hill, καὶ τόφτειασαν πρὸ δέκα χρόνια, ὅταν πῆθαν ὁ ἰδιοκτήτης καὶ τὸ ἔφησε σὰ χτῆμά του ποὺ εἶπουν γιὰ ἓνα μικρὸ ποσὸ—κάμποσες χιλιάδες λίρες γιὰ τὰ παιδιὰ του—στὴν δημαρχία τῆς ἐνορίας. Ὅ,τι ξε-

χωρίζει αὐτὸ τὸ πάρκο ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι ποὺ βάσταξαν ὅσα μπόρεσαν ἀπὸ τὴ φυσικὴ τοποθεσία καὶ δὲν ἐχάλασαν τὸ βουνήσιο σκίδιο του, μόνον τὸ ἔφησαν καθὼς εἶπουν, διαιρημένο σὲ τόσα κομμάτια ὅπου καθένα τους μοιάζει σὰν πελώρια σάλα μετὰ σ' ἀπέραντο χτῖριο. Χτῖριο ποὺ τὸ χειμῶνα φαίνεται ἔρμο καὶ ἀκατοίκητο, ποὺ ζωντανεύει ὅμως μετὰ καλοκαίρια καὶ φαντάζει σὰν πλουμιστὸ παλάτι νύφης πλούσιου καὶ ροδοζυμωμένης.

Τίποτε στὸν κόσμον δὲν ἀξίζει περισσότερὰ ἀπὸ τὸ θέαμα αὐτοῦ τοῦ πάρκου τὸν ἀλωνάρη, τὸν καρὸ ὅπου κάθε λούλουδο ἐδῶ πέρα εἶναι στὴν ἀκρὴ τῆς ζήσης του, ὅπου κάθε δέντρο στολίζεται μετὰ ὅλο τὸ φύλλωμά του καὶ μεγαλώνει ἐξάδιπλα καὶ ὀχταδιπλα μπροστὰ στὰ μάτια σου, ὅπου φυτὰ φερμένα ἀπὸ κάθε ἔκρη τῆς γῆς ἀπλώνουν ὅλη τὴν ὁμορφάδα τους σὲ χρώματα καὶ μορφές, καὶ περπατεῖς βῆμα βῆμα καὶ στέκεσαι γιὰ νὰ θαυμάσεις τὸνα, νὰ καμαρώνεις τᾶλλο, καὶ δὲ σὺ σῶναι μιὰ μέρα ἀτέλειωτη γιὰ νὰ πᾶς ἀπὸ τὸ ἔμπα στὸ ἔβγα ἐνὸς τόπου ποὺ λίγους μῆνες πρὶν τότε διασκεδίζεις σὲ μισὴ ὥρα πέρα γιὰ πέρα.

*

Ἐννια μας, ζυγώνουν οἱ λαμπρὲς ἡμέρες καὶ θὰ ξαναπάω νὰ ἰδῶ τὴν κυράτσα μετὰ ὅλα τὰ κάλλη της. Ἄν τύχει καὶ ἔβρω αὐτοῦ κανέναν πινελλᾶ παστί-ζοντας νὰ ζωγραφίσω μερικὲς ἀπὸ τὲς χάρες της, θὰ περαστέκομαι κοντὰ του γιὰ νὰ τὲς ἀπολάβω καὶ ἰγώ, καὶ ἄς με ποῦν ἀδιάκριτο. Γιατὶ ἀλησμόνησα νὰ σὰς τὸ πῶ—καὶ ποῖος ἄραγες δὲν τὸ μάντεψε μόνος του;—ποὺ στὴν ἐνορία μας κάθονται οἱ σπουδαιότεροι καλλιτέχνες ποῦχει ἡ Ἀγγλία. Ὅ, μάθετε ὅμως ἀπὸ μὲνα ἐν' ἄλλο ποὺ δὲν μπορεῖτε νὰ τὰ ξέρετε, καὶ αὐτὸ τᾶλλο εἶναι ὅτι ἀνάμεσα στοὺς καλλιτέχνες εἶναι καὶ ἓνας δικός μας, ὁ Ἀλέξανδρος Ρώσσης, ποὺ γεννήθηκε ἐδῶ καὶ παραπάνου ἀπὸ ἐξῆντα χρόνια στοὺς Κορφοὺς ὅπου ὁ πατέρας του, ὁ σιὸς Μάρκος εἶπουν δικαστὴς καὶ συγγραφεὴς, ἔχοντας στενὴ φι-λία μετὰ τὸ Ἰούλιο Τυπάλδο, μετὰ τοὺς Βαλαωρίτηδες καὶ μετὰ τοὺς ἄλλους φυσικὰ ποὺ βαστοῦσαν τίς πρώτες θέσεις στὴν κοινωνία τῶν Κορφῶν, τῆς Ζάκυνθος καὶ ἄλλου στὰ Ἐφτάνησα. Εἶπουν ἐννιά χρονῶν ὁ Ἀλέξανδρος ποὺ οἱ φημερίδες ἀρχίνησαν νὰ ποῦνε γι' αὐτόνε πὼς θὰ τιμήσει τὴν Ἑλλάδα, ὁ δὲ Μάντζαρος ποῦγραφε τὴ μουσικὴ γιὰ τὸν Ἐθνικὸ ὕμνον ἦθελε συχνὰ σπῆτι του, τὸν ὀνόμαζε μικρὸ δια-

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

89. Γιατὶ οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τέτιον τρόπο κατάντησαν ὡς στὰ περιστατικά ὅπου μεγάλωσαν. Ὅταν οἱ Μῆδοι, νικημένοι στὴ στερεὰ καὶ θάλασσα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, τραβήχτηκαν ὅχι τὴν Ἑβρώπη, καὶ ὅσοι τους καταφύγαν μετὰ τὰ καράβια στὴ Μυκάλη καταστράφηκαν ἐκεῖ, τότες ὁ Λεωτυχίδης (49) ὁ βασιλεὺς τῶν Λακωνίων, ποὺ ἀρχήγεθε στὴ Μυκάλη τοὺς Ἕλληνας, πῆρε τοὺς Πελοποννησιώτες συμμάχους καὶ τράβηξε γιὰ τὴν πατρίδα. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως καὶ οἱ Ἴωνες μετὰ τοὺς Ἑλλησποντινοὺς συμμάχους, ἐπαναστατημένους τότες ἀπὸ τὸν Πέρση βασι-

(49) Λεωτυχίδης. Γράφε δωρικὰ Λεωτυχίδας, ὅπως Λεωνίδας, Βρασιδίας, Στενελάδας, Κλεαρίδας, Ἐπιτάδας.

λιά, ἔμειναν πίσω καὶ πολιορκοῦσαν τὸ Σηστὸ μετὰ τοὺς Μῆδους μέσα. Ἐκεῖ ξεχειμώνισαν καὶ πῆραν τὸ Σηστὸ ἀπὸ τοὺς ἄδιασαν οἱ βαρβάροι, καὶ ἔπειτα οἱ στρατοὶ πρῶμισαν ὅχι τὸν Ἑλλησπόντον ἓνας ἓνας γιὰ τὰ μέρη τους. Τῶν Ἀθηναίων πάλι ὁ λαὸς, ἅμα τους τραβήχτηκαν οἱ βαρβάροι ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν, ἄρχισαν ἀμέσως καὶ τὰ γυναικόπαιδά τους μ' ὁ,τι πρᾶμα τοὺς σῶθηκε τὰ κουβαλοῦσαν πίσω ἀπ' ὅπου τᾶχαν ἀσφαλίσαι, καὶ ἐτοιμάζονταν νὰ ξαναχτίσουν τὴν πολιτεία τους καὶ τὸ τεῖχος. Γιατὶ κάπου λίγα μέρη τοῦ καστρόγυρου ἔστεκαν ἀκόμα, καὶ τὰ σπίτια τους εἶτανε ρηγμένα τὰ περισσότερα, ἐξὸν τὰ λίγα ὅπου πέζεψαν οἱ ἀρχόντοι τῶν Περσῶν.

90. Καὶ οἱ Λάκωνες, ἅμα πληροφορήθηκαν τοὺς σκοποὺς τους, στείλανε γερόντους (50), μέρος γιὰτὶ καὶ οἱ ἴδιοι προτιμοῦσαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ μὴν εἶναι τειχισμένοι, μήτε ἐκεῖνοι μήτε κανεῖς, περισσότερον ὅμως ἐπειδὴς τοὺς παρακινοῦσαν οἱ συμμάχοι τους, τρομαγμένοι ἀπὸ τὸ μεγάλον τῶν Ἀθηναίων ναφτικόν, ποὺ πρὶν δὲν εἶχαν, καὶ ἀπὸ τὴν παλικαριά τους ὅπως τὴ δείξανε στὸ Μηδικὸν τὸν πόλεμον. Καὶ τοὺς παρακαλοῦσαν νὰ μὴν τειχιστοῦνε, μάλιστα καὶ

τῶν ἄλλων ὅξω ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον τοὺς καστρόγυρους ὅπως ἔστεκαν ἀκόμα νὰν τοὺς γκαρεῖσινε μαζί τους—χωρὶς ὁμπρὸς τους νὰ δείχνουν τὴν καθαφτὸ ἀφορμὴ (51) καὶ τὴ δυσπιστίαν τοῦ νοῦ τους, παρά πὼς τᾶχα ὁ βαρβαρὸς ἂν ξαναπλάκωνε, ἔτσι δὲ θάβρισκε πρυθηνὰ μέρος ἀσφαλίσαι, ὅπως τώρα εἴπαμε μετὰ τὴ Θῆβαν, ὅπου νὰ πατάει—καὶ ἔλεγαν ἡ Πελοπόννησος πὼς τοὺς ἔφτανε ὀλωνῶν ὡς μάννα καὶ ποδισμοῦ καὶ προσβολῆς. Καὶ στοὺς Λάκωνες, σὰν εἶπαν ἄφρα, τοὺς ἀπάντησαν οἱ Ἀθηναῖοι σύμφωνα μετὰ τὴν γνώμην τοῦ Θεμιστοκλῆ, πὼς θὰ στείλουνε στὴ Σπάρτη γερόντους νὰ συζητήσουν τὴν πρότασίν τους, καὶ τοὺς προβόδισαν ἀμέσως· ἔπειτα πρότενε ὁ Θεμιστοκλῆς νὰ σταλθεῖ ὁ ἴδιος στὴ Σπάρτη μιὰ ὥρα ἀργότερα, μὰ νὰ ἐκλέξουν καὶ ἄλλους συγγερόντους του, διότι ὅμως νὰν τοὺς στείλουν ἐφτός, παρὰ κρατώντας τους πίσω τόσο, ὡς ποὺ ν' ἀνεβάσουν ἀρκετὰ τὸ τεῖχος σὲ ὕψος ἴσα ἴσα διαφεντέψιμο (52), καὶ τοὺς εἶπε νὰ τειχίζοντο ὅλοι σύψυχοι ὅσοι βρίσκονται στὴν Ἀττικὴν—ἄντρες, γυναῖκες, παιδιὰ—χωρὶς νὰ λυπηθοῦν κανένα χτῖριο—θὲς ἰδιωτικὸν θὲς δημόσιον—χρήσιμον

(51) τὸ μὲν βουλόμενον. Τὴ θέλησίν τους ὅμως τὴν ἔδειξαν οἱ Λάκωνες τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν διὰ θέλανε νὰ δείξουν. Νομίζω τὸ μὲν ὄν.

(52) ὥστε ἀπομαχεσθαι. Πρὸς 2 ὅσον ἀποζῆν.

(50) ἦλθον πρεσβεῖαν. Χαλασμένοι. Ἰσως μοναχὰ ἦλθον.

Εὐχάκη κ' ἔλεγε πῶς κατὶ καλὸ θὰ βγεῖ ἀπὸ δαύ-
του.

Καὶ οἱ προφητεῖες ἀληθεύσανε, ὁ πατέρας του τὸν
ἐσπούδασε στὴ Βενετία, καὶ ἀπὸ κεῖθε μὲ τὰ ἐξοδα
τοῦ Πιερρίδη πῆγε δυὸ χρόνια στὸ Φιρέντζο γιὰ νὰ
τελειοποιηθεῖ ζωγράφος. Ἐπειτα ἔπαιε ἐδῶ στὴ
Λόντρα καὶ ὁ Μπραῖλλας, ὁ πρέσβης, τὸν ἐπροσέτα-
ξε, καὶ ὁ Ρώσσης ἐπρόκειτο καὶ δὲν εἶχον ἀκόμα
τριάντα χρόνων πού ἐστειλε ἔργα στὴν Ἀκαδημία
καὶ τὰ δέχτηκαν γιὰ τὴν ἐχτεση,* καὶ ἀπὸ τότε
δὲν ἔλειψε μιὰ χρονιά πού νὰ μὴ δεχτοῦν ζωγρα-
φίες δικῆς του στὴν Ἀκαδημία, ὥς πού ἀπόχτησε
δικαίωμα σύνταξης. Τὰ μετάλλια καὶ τὰ πιστοποιη-
τικά πού τοῦ δόθηκαν σὲ ἄλλες ἐχτεσεις μετρημὸν δὲν
ἔχουν. Σ' ἀκουαρέλλα καὶ σ' ἐλαιογραφίες πάντα
ἐπίτυχε, πολλές φορές ἐπουλήθησαν ἔργα δικὰ του
τὴν πρώτη μέρα πού ἀνοίγε ἡ ἐχτεση. Εἰκονογρα-
φημένα φύλλα ἐτύπωσαν τίς ζωγραφίες τους, ἐγδό-
τες ἀγόρασαν ἀπ' αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ βγάλουν
χιλιάδες ἀντίτυπα ἀπὸ τίς εἰκόνες του, καὶ τὰ ἀντί-
τυπα πουλιῶνται ἀκόμα καὶ τώρα ἔπειτα ἀπὸ τόσα
χρόνια. Ὁ χρωματισμὸς του ἀρέσει γιὰτὶ εἶναι ἀπα-
λὸς μὲ ζεστασιὰ καὶ ποικιλία, τὸ σκῆδιο τῶχει μαζὶ
εὐκόλο, στέριο καὶ ψυλοκάμωτο.

Παντρεφτηκε πρώτη φορά μὲ ἰγγλίζα, μιὰ μα-
θήτρα του—τίποτε παραδόξο—κ' ἐσυγγένεψε μὲ
μεγάλα σπίτια, μάλιστα ὅταν τὰ παιδιὰ του ἐμεγά-
λωσαν κ' ἔκαμαν πάλε ἄλλους γάμους. Περιττὸ νὰ
τὸ ποῦμε πού ταξίδεψε σὲ πολλές χώρες, Ἰταλία,
Ἀγγλία, Γαλλία, Ἰσπανία, Αἴγυπτος καὶ ἄλλοι* μὲ
ὅλα ὅμως τὰ συμφέροντα πού ἔχει ἐδῶ, ποτὶ δὲν ἀ-
λησμόνησε τοὺς Κορφοὺς καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὅπου
εἶναι τριάντα χρόνια τώρα πού δὲν ἐπάτησε τὸ πόδι
του. Καὶ δὲν εἶναι μονάχα ἄνθρωπος τοῦ πινελιῶν,
μόνε ἀγαπάει καὶ τὰ γράμματα καὶ ὅσες φορές
ἔχω τὴν εὐχαρίστηση νὰ τόνε βλέπω τὸ στρώνωμε
σὲ κουβίντες φιλολογικῆς. Τ' ἀρέσει πολὺ ὁ Σηλω-
μὸς πού τὸν ἐρρούφηξε στὰ πρῶτα νιάτα του—εἶπα
παραπάνου πού συνηπῆγαν στὸ Μάντζαρου τὸ
σπίτι—καὶ πολλὰ τοῦ ζακυνθινοῦ ποιητῆ τὰ ξέρει
ἀπ' ἔξω. Μιὰ βολὰ ἐμπνεύστηκε μὲ τὸ θάνατο τῆς
ὁρφανῆς κ' ἔκαμε μιὰν εἰκόνα πού τὴν ἀγόρασε ἔπει-
τα ἀπὸ λίγο ἡ πριγκίπισσα Βικτώρια ἡ μάνα τοῦ
σημερινοῦ αυτοκράτορα τῆς Γερμανίας. Τὸ διαβάσαμε

* Στὴν Ἀκαδημία τῆς Λόντρας στέρνουν 15 ἢ 20 χι-
λιάδες ἔργα κάθε χρόνο, καὶ μιὰ ἐπιτροπὴ συνεδριάζει τίς
πρῶτες τρεῖς βδομάδες τοῦ Ἀπριλίου καὶ διαλέει σάμπως
δυὸ χιλιάδες γιὰ τὴν Ἐχτεση.

τῆς δουλειᾶς, παρὰ γκρεμίζοντάς τα ὅλα. Ἔτσι ὁ
Θεμιστοκλῆς ἀφοῦ τοὺς δασκάλεψε καὶ πρόστασε (53)
πῶς τὰ κατόπι ὁ ἴδιος θὰν τὰ βολέψει ἐκεῖ κάτω,
μίσησε. Κι' ὅταν ἔφτασε στὴ Σπάρτη, δὲ ζῶναι
στὶς ἀρχές, παρὰ μὲ μιὰ ἡ ἄλλη πρόφαση τραβοῦσε
σὲ μάκρος. Κι' ὅταν κανεὶς τυχὸν τῆς ἐξουσίας τό-
νε ρώταε γιὰτὶ δὲν παρουσιάζεται στὸ λαὸ, ἔλεγε
πῶς καρτερᾷ τοὺς συγερόντους του πού κάπια δουλιὰ
πρόβαλε κι' ἐμειναν πίσω, πῶς ὅμως περιμένει θὰ
φτάσουν γλήγορα, κι' ἀπορεῖ μάλιστα πῶς νὰ μὴ
φρανοῦν ἀκόμα.

91. Κι' οἱ Λάκωνες, ὅταν τ' ἄκουσαν, σὰ φίλο
τους τὸν πίστεψαν τὸ Θεμιστοκλῆ, μὰ καθὼς ἄλ-
λος (54) κόσμος ἔφτανε καὶ καθαρὰ κατηγοροῦσαν
πῶς χτίζεται τὸ τεῖχι καὶ πᾶσι τώρα πῆρε ὕψος, δὲν
ἤξεραν πῶς ν' ἀπιστήσουν. Κι' ἐκεῖνος σὰ μυρίστη-
κε τί τρέχει, τοὺς παρακαλεῖ νὰ μὴν παρασέρνουν-
ται ἀπὸ λόγια παρὰ καλύτερα νὰ στείλουν δικούς
τους ἀθρώπους, ἄντρες σεβαστοὺς πού θὰ ζετᾶσουν
καὶ θὰ φέρουν τὴν ἀλήθεια. Στέλνουνε λοιπὸν, κι'
ἀφτοὺς ὁ Θεμιστοκλῆς μὴνάει κρυφὰ τῶν Ἀθηναίων
νὰν τοὺς κρατῇσαν ἔτσι ἀθύρῃσα ὅσο μποροῦσαν καὶ

(53) ὑπειπὼν. Γράψε ἐπειπὼν.

(54) τῶν δὲ ἄλλων. Τὸ ἄλλων φαίνεται γλῶσσα τοῦ
τῶν δὲ.

μιὰ βραδυὰ μαζὶ καὶ τὸ ἀναλύσαμε αὐτὸ τὸ ποίημα
καὶ μιὰ ἰδέα μοῦρθε πού ἂν εἶναι σωστὴ πρέπει ν'
ἀλλάξουμε τὸν τίτλο του. Θὰ τὰ ποῦμε καμιάν ἄλ-
λη στιγμὴ, γιὰτὶ δὲν εἶμαι ἐτοιμὸς τώρα καὶ πρέ-
πει νὰ κάμω λίγο ψάξιμο γιὰ νὰ περπατοῦμε στὰ
σίγουρα. Κἄποια παραλλαγή πού σημειώθηκε ἀπὸ
τὸν Πολυλά καὶ ἀπὸ τὸν Παλαμὰ μᾶς βοηθεῖ νὰ ἐν-
νοήσουμε κατὰ βάθος αὐτὸ τὸ τραγοῦδι* πρὶν τὴν
ιδῶ ὅλο σκόνταφτα, ὕστερα ὅμως μπῆκα στὸ νόημα,
καὶ ἔβρηκα πού περιέχει δυὸ εἰκονοῦλες λαμπρές—
ὄχι μιὰ—καὶ ἴσως ὁ Ρώσσης θὰ τίς ζωγραφίσει σύ-
φωνα μὲ τὴ γνώμη μου.

★

Μοιάζει ὅμως σὰ βέβαιον πού θὰ τίς ζωγραφίσει
μέσ' στὸ νησί πού τὸν ἐγέννησε* στὸ Γαστοῦρι ἢ στὶς
Μπενίτσες ἢ στοὺς Καστελλάνους, μπερεῖ καὶ στὴν
Ἀνάληψη, γιὰτὶ τὸ πῆρε ἀπόφαση νὰ ξαναγυρίσει
στοὺς Κορφοὺς, γιὰ νὰ τελειώσει ἐκεῖ τὴ ζωὴ του,
ὅπως λέει ὁ ἴδιος—ὅπου τὸν προσμένει ἀκόμη πολλὴ
δουλιὰ, καθὼς λέω ἐγὼ πού γνωρίζω τὴ δύναμή του
καὶ ξέρω τὴν ἐντύπωση πού θὰ κάμουν σ' ἓναν ἐν-
θουσιώδη τεχνίτη σὰν αὐτόνε τὰ νερὰ τὰ καθαρο-
φλοίσβιστα πού ἀπ' τὸ συμπραγδένιον καθρέφτη κατε-
βαίνουν φιλοῦντας τ' ἀκρογιάλι καὶ ὁ οὐρανὸς ὁ ζαφει-
ρένιος καὶ τὸ φεγγάρι μὲ τίς ξανθὲς πλεξοῦδες πού
πετιέται καὶ φεύγει ἀπὸ τὰ ἀντίπερα βουνὰ γιὰ νὰ
μὴ πέσει στὶς ἀγκάλες κανενὸς τσοπάνου πού αἰῶνες
τώρα τὴν κυνηγεῖ μὲ ἄσβυστη λαχτάρα.

Καὶ τὸ χρωματισμὸν τοῦ Ρώσσης θὰ μᾶς δώ-
σει καὶ ἄλλα λουλούδια, γιὰτὶ τὸ ποθεῖ καὶ ὁ ἴδιος,
καὶ μόνο ὄνειρό του εἶναι νὰ ἀφήσῃ στὴ δημόσια
συλλογὴ τῶν Κορφῶν—τώρα μάλιστα πού θὰ συ-
στηθεῖ καὶ μουσεῖο στὸν τόπο—κάμποσα ἔργα δικὰ
του σὰ φέρο εὐγνωμοσύνης στὴ γῆ ὅπου τὸν ἐκονά-
ρισε καὶ τὸν ἐσπρωξε πρὸς τὸ ναὸ τῆς ἀθανασίας.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΒΕΛΕΛΗΣ

ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑ

1.

Τὰ λόγια του τὴ νύκταντι
σὰ μάγια τὴν τραβοῦνε
ἀνταμωθῆκαν μιὰ βραδιὰ
καὶ πού τὰ χωριστοῦνε!

νὰ μὴν τοὺς ἀφίσουν ὡς πού νὰ γυρίσουν πίσω οἱ ἴδιοι
—γιὰτὶ εἶχαν ὡς τότε φτάσει κι' οἱ συγερόντοι του,
ὁ Ἀδρώνυχος τοῦ Λυσικλῆ καὶ ὁ Ἀριστείδης τοῦ
Λυσιμάχου μὲ τὴν εἰδηση πῶς τὸ τεῖχι εἶταν ἀρκε-
τὸ ἐπειδὴς φοβότανε μήπως οἱ Λάκωνες, ἅμα μά-
θουν τὴν ἀλήθεια, δὲν τοὺς ἀφίσουν πὰ νὰ φύγουν.
Ἔτσι λοιπὸν οἱ Ἀθηναῖοι κρατοῦσαν τοὺς γερόντους
σύφωνα μὲ τὸ μήνημα, καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς παρουσιάζ-
ετο στοὺς Λάκωνες καὶ τότε τέλος τοὺς εἶπε ξά-
στερα πῶς ἡ πολιτεία τους τειχίστηκε τώρα ὅσο
χρειάζεται ὥστε νὰ μὴν ἔχουν οἱ κάτοικοι φόβο, κι'
ἂν οἱ Λάκωνες ἢ οἱ συμμάχοι θέλουν τίποτα νὰν τοὺς
μιλήσουν, ἄς μὴν κοπιᾶζον τοῦ λοιποῦ οἱ γερόντοι
τους ἔτσι σὰ νὰ μὴν κατέχουν (55) ἀφτοὶ τί θέλει
τὸ δικό τους ἢ τί τὸ γενικὸ καλὸ. Γιὰτὶ καὶ σὰ νό-
μιζαν πῶς καλύτερα ἂν παραιτήσουν τὸν τόπο τους
καὶ μποῦνε στὰ καρχῆια, τὸ εἶδαν, εἶπανε, δίχως
τους καὶ τὸ τόλμησαν, καὶ σ' ὅσα πάλι ἔτυχε νὰ
λογαριάζουνε μαζὶ τους, δὲν εἶδειξαν κανενὸς κατώ-
τερη κρίση. Νομίζονε λοιπὸν καὶ τώρα πῶς καλύτε-
ρα ὀχυρωμένη ἡ πολιτεία τους, καὶ πῶς ἔτσι θὰ
βγεῖ ὠφελιμώτερον καὶ στοὺς ἰδίους χωριστὰ τοὺς πα-

(55) Παρὰ σφῆς ὡς πρὸς διαγινώσκοντας. Βγάλε
τὴν πρὸς.

Πέρα, στὴν ἔρημ ἀκρογιαλιά,
σιμώνουν καὶ τὸ κύμα
μυριόφωνο τοὺς τραγουδεῖ
κάθε καημὸ καὶ κρῖμα.

Κι' διὰν σὲ λίγο πρόβαλε
τόλάρνυρο φεγγάρι
τὸ πρῶτο χαίρουντιαν φιλὶ
τὸ ἐρωτικὸ ζεβγάρι.

2.

Μέθη τοὺς φέρνει ἡ ἀκρογιαλιά
καὶ τρέλλα τὸ φεγγάρι
γλυκύτερος ὁ θάνατος
νὰρδῃ καὶ νὰ τοὺς πάρῃ.

—Καθὼς γραφτὸ μᾶς εἶτανε
γλυκὰ νὰγαπηθοῦμε,
ἔλα τὸν ὕπνο τὸν σιερόν
μαζὶ νὰ κοιμηθοῦμε.—

Κι ἤπιαν κ' οἱ δυὸ τους μὲ χαρὰ
τόλόπικρο φαρμάκι
κι ἀγκυλιασμένοι δώσανε
καὶ τὸ σιερόν φιλάκι.

ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ

Νῆα ποιήματα.— Στ. Μαρτζώκη.— Ἀθήνα
Τυπ. Νομικῆς.

Λυποῦμαι πῶς δὲν ἔχω διαβάσει προηγουμένα
ποιήματα τοῦ κ. Μαρτζώκη κ' ἔτσι μοῦ παρουσιάζ-
εται ὁ καινούριος του τόμος ξεχωριστὸς καὶ απομο-
νωμένος. Γιὰ νὰ κρίνῃ κανεὶς καλοστόχαστα τὸ ἔρ-
γο καλοῦ ποιητῆ χρειάζεται νὰ ἔχῃ ἀκολουθήσει ὁλό-
κληρη τὴ σειρά τῆς τέχνης του. Μονάχα ἔτσι μπορεῖ
νὰ ξεδιαλῶσῃ τὸν τρόπο πού ὁ τεχνίτης καταλα-
βαίνει καὶ ἀντιφεγγίζει τὴ ζωὴ καθὼς καὶ τὸν ἐσω-
τερικὸ ρυθμὸ τῆς πρὸ χαρακτηριστικῆς του σκέψης.
Πολλὲς φορές ἀπ' αὐτὸ τὸ ξετύλιγμα συναρμολογεῖται
κάποιο σύνολο καὶ ξεχωρίζονται κάποιοι σκοποὶ πού
ἀλλιώτικα ξεφεύγουν ὁλότελα γιὰ ξαγρικιοῦνται ἄ-

τριώτες τοῖς κι' ὡς πρὸς τὸ σύνολο τῶν συμμάχων.
γιὰτὶ ἀδύνατο χωρὶς ἰσχυρὸν ὁργανισμὸν νὰ σοῦ σε-
βαστεῖ τὸ ἔθνος τὴ γνώμη σωστὰ καὶ δικαία (56). Ἡ
λοιπὴν, εἶπε, ἄς συμμαχοῦν ἀτείχιστοι ὅλοι τοὺς, ἢ
ἢ κι' ἀφτὰ ἄς τὰ παραδεχτοῦν πῶς δὲν εἶναι παρα-
λογα.

Κι' οἱ Λάκωνες, ὅταν τ' ἄκουσαν, φανερό θυμὸ
δὲν εἶδειξαν στοὺς Ἀθηναίους, γιὰτὶ μήτε πρὸς ἀμ-
ποδισμὸν τάχα δὲν ἔστειλαν τοὺς γερόντους, παρὰ γιὰ
νὰ ὀδηγήσουνε στὴν ἀπόφασή του τὸ πλῆθος, ἔπειτα
τοὺς εἶτανε στοὺς τότε καιροὺς κι' ἀγαπητοὶ πάρα
πολύ ὕστερα ἀπὸ τὴν παληκαριά τους μὲ τὸ Μῆδο-
δμως ἐπειδὴς δὲν ἔγινε τὸ θέλημά τους, εἶτανε δυ-
σαρεστημένοι ἀδειχτα. Τότες οἱ γερόντοι τους φύ-
γανε καὶ τῶν διὸ γιὰ τὴν πατρίδα τους ἀπείραχτοι.

93. Μὲ τέτια πολιτικὴ τείχισαν οἱ Ἀθηναῖοι
τὴν πολιτεία τους μέσα σὲ λίγον καιρὸ, καὶ τὸ βλέ-
πεις ἀκόμα τώρα τὸ χτίσιμο πῶς ἔγινε βιαστικά.
Γιὰτὶ τὰ θεμέλια κάτω εἶναι βαλμένα ἀπὸ λογιῆς
λογίων πέτρες, ἀσυντέριστες (57) σὲ μέρη, ἔτσι ὅ-

(56) ὁμοῖον τι ἢ ἴσον. Γράψε ὁμοῖόν τι καὶ ἴσον.

(57) συνειργασμένων. Εἶχα εἰκάσει συνειργασμένων.
Βλέπω ὅμως τώρα πῶς ὁ Herwerden γράφει συνηρμο-
μένων. Ἔτσι καλύτερα.

μορφαι και κοματιασμένοι. 'Αλήθεια λαχναίνει σε μερικούς τεχνίτες να είναι τόσο συμμετρικοί που να μπορέ κανείς κι από συντρίμι ν' αντιπαραστήσει τη γεμάτη αρχιτεκτονική του έργου τους, καθώς από μια κολώνα μισοπεσμένη και λίγα ρημάδια ξεχαρβάλωτα φτάνει κανείς κάποτε να ξαναχτίσει το ναό που χάλασε ο καιρός. Μά μου είναι δύσκολο ν' αποφασίσω αν πρέπει να ξαμώσω την ποίηση του κ. Μαρτζώκη μ' αυτόνε μόνο τον κανόνα.

Κείνο που μου φαίνεται βέβαιο είναι πως ακόμη κι μέσα στους στίχους αυτούς κάποιος αντίλαλος της τέχνης του Σολωμού, κάποια συγγένεια με την ψυχή του αϊθεροφάνους ρωμαντισμού. Βρίσκονται μέσα τους τα γνωρίσματα του μεγάλου πόθου για τ' απόμακρα 'Ιδανικά, του θανάτου ή μυστικισμός κ' οι μοιρολογήτριες σιχασιές του κόσμου, τα ξεπετάγματα σ' όνειριασμένες χώρες, οι παραδαρμοί στών άστρων την άπειροσύνη, κ' οι ψυχολογίες οι θλιμένες που θένε τραγούδια τ' ουρανού για ν' αποκοιμηθούν ή να δακρύσουν πονετικά. Μερικές χριστιανικές κοινοτοπίες, λίγες διαβατάριες αντιθωριές από φιλοσοφίες ψηλοκρεμάμενες κ' ή βυρωνική λατρεία της στενοκέφαλης λευτεριάς, έρχονται κι αυτές να συνταιριαστούν και ν' αποτελειώσουν την εικόνα που δούλεψε ο ποιητής.

Δέ νομίζω τέτοιας λογής ποίηση να μοιάζει πια του καιρού μας, μα στους στίχους του κ. Μαρτζώκη φανερώνονται τουλάχιστο τα προτερήματα τεχνίτη που ξέρει να συμαζεύει τη μορφή της ύλης του και που δεν αφήνει αδόλυντες ή μισοτελειωμένες τις ιδέες του—πράμα που τόσο συχνά κακοφορμίζει την ελληνική φιλολογία. 'Ισως οι ρυθμοί που μεταχειρίζεται να πέφτουνε κάπως μονότονοι και το λεξικό του να είναι αρκετά φτωχό, μα ή δωρική γύμνια του στίχου είναι προτιμώτερη κάποτε από τα φορτωμένα πλούτια και παραζόμπλια ποιητών που πνιγούνται μέσα στα λόγια και χάνονται μέσα στην υπερβολή του άχαλίνωτου εύφισμού τους.

Στόν πρόλογό του ο κ. Μαρτζώκης μας λέει πως ο αληθινός προορισμός της τέχνης είναι να πλησιάσει όπο γίνεται πιο κοντά στη ζωή. Κι όμως δε φαίνεται να το κατάφερε ο ίδιος να κάνει τη ζωή να του μιλήσει ξεπαρρα και πειστικά. Τα παλιά καλούπια τότε δίνουν ακόμα κ' ενώ ή άπλη φορεσιά που δίνει της μούσας του να ψιλοντυθή μπορούσε να του χαρίσει δύναμη άμεση και συγκρατητή, όμως ή άπουσία της αληθινής συγκίνησης και κάποιου κυβερνήτη

λογισμού αφήνει την τέχνη του δίχως τόνο ξεχωριστό και δίχως ανεξάρτητη διοίκηση.

Ός τόσο μ' όλα τα ψεγάδια που καταλόγισα τα Νέα Ποιήματα μας παρουσιάζουνε στίχους καλότερους από κείνους που κλωθογυρίζουνε καθημερινά και ποίηση που στέκει σιμά στη σωστή παράδοση της φιλολογίας μας.

Η 'Αγάπη. — Χ. Χρηστοβασίλη. — 'Αθήνα. Τυπογρ. Η. Πετράκου.

Τριλογία δημοτικών τραγουδιών πάνω στο θέμα της αγάπης—δ' άντρεωμένος, ή άνεραστη κ' ή Μεγάλη 'Ιδέα. Στο τελευταίο ποίημα άνακατώνεται κι ο πατριωτισμός με λαϊκοφανταστές θύμησης της Πόλης.

Ο ποιητής φαίνεται να ξεσήκωσε τα τραγούδια του κατάσαρκα από τη δημοτική μας ποίηση και πολύ συχνά οι στίχοι του είναι παρμένοι σύκορμοι από το στόμα του λαού. Το σύστημα τούτο δίνει βέβαια πολλή απλότητα και χάρη στην ποίησή του μα της βγάζει και κάθε πρωτοτυπία, τήνε ζαρώνει σ' αντιφύγισμα δειλό του αληθινά έπικού τραγουδιού της κλέφτικης μούσας.

Τα θέματα είναι κι αυτά του ίδιου κύκλου γέννημα και γι' αυτό σέκουνε κάπως μονοκόματα κι αλύγιστα στην περπατησιά τους. Φαντάζομαι πως σε χέρια πιο γενναία θα γίνονταν να ζωντανέψουνε με δυνατότερο φύσημα και να φανερωθούνε σαν ιδιότεχνα κι αυτοζήσιμα έργα πλαστικού ποιητή. Της παράδοσης ή παράταιρα πιστή—θα έλεγα ίσως δουλική—προσκόνηση πνίγει τώρα κάθε άτομικότητα του τεχνίτη—τόσο που να θαμάζει κανείς πως μπορούσε να ξεχαστή σε τέτοιο βαθμό άφασίας.

Η αγάπη του κ. Χρηστοβασίλη για τη δημοτική ποίηση τον έφερε να μαζέψει και να ζουλήσει μέσα στα ποιήματά του κ' ένα σωρό περιστατικά που αν και πολύτιμα για τον έθνολόγο καταντούνε βαρύ φόρτωμα για τον τεχνίτη που τα ζαλώνει τόσο άφρόνιστα στη ράχη του. Και φέρνω παράδειγμα το μέρος όπου πηγαίνει ο Γιάννος να βρή τη Γούφτισσα κι αρχίζει κείνη τις μαντολογίες τις άτελείωτες γύρω στην όβριρα της. Ο ποιητής όμολογεί πως δοκίμασε να μς δώσει όσο γίνεται πιο πλείριο κατάλογο της λαϊκής μαγολογίας μα θαρρώ πως έκανε λάθος να μ' ην ξεδιαλέξει για το ποίημά του μερικά μόνο—τα πιο χτυπητά, τα

πιο χαρακτηριστικά—ξορκίσματα που συνηθίζουν οι γούφτισσες και ν' αφήσει στο φιλόλογο το χρέος να καταγράψει και τ' άλλα τα παραπανιστά. Έτσι έδειξε πως δεν είναι κύριος της τέχνης του μα πως εκείνη τότε ξεπαίρνει θέλαά του και τότε ξεστρατώνει σ' ασυλλόγιστες πολυλογίες κι ασυνάρμιστα λιανοτράγουδα.

Αν όμως αυτό το βιβλίο το ξετάσουμε από ψηλά πρέπει να όμολογήσουμε πως έχει αξία—όχι τόσο για την τέχνη του που είναι μάλλον πρωτόγονη κι άρκετά μιμητική—μα γιατί δείχνει άγάπη της δημοτικής ποίησης και μελέτη της ζωής του λαού. Εκεί βρίσκεται ή ρίζα κάθε γερής φιλολογίας κι από κεί θα φυτρώσουν άργότερα τα μεγάλα έργα της πρωτότυπης λογοτεχνίας. Τέτοια βιβλία σαν την «Αγάπη» άνοίγουνε και τοιμάζουνε το δρόμο για ψηλότερες φιλοδοξίες και γι' αυτό πρέπει να τα δεχόμαστε με χαρά και να τα διαβάσουμε δίχως να πολυαφίνουμε την φιλολογήτρα κριτική μας να τα βασανίζει περισσότερο απ' ό,τι χρειάζεται κ' είναι λογικό.

Kerachi 4 'Απρίλη 1906.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΣΑΛΟΝΙΟΥ

ΣΚΕΨΟΥΛΕΣ

Μ' απογεματιανή προχτές σ' έν' από τα καλύτερα σπίτια μας. Η σπιτονοικοκυρά καθισμένη κοντά μου, κ' ή θυγατέρα της, μια πολύ χαριτωμένη νέα, έτοιμάζε στα φλυτζάνια το τσάι. Ένα χαμόγελο, πουδαιχνε την έσωτερικιά της ψυχής ευχαρίστηση, πλανιόντανε στο πρόσωπο της μητέρας, που περήφανη για την κόρη της μ' ένα μικρό κίνημα τών ματιών, που έστρέφονταν από μένα σε κείνη, μου έλεγε να την καμαρώσω, να τη θαμάσω κ' εγώ.

Αμφιβολία δεν είναι, πως με μεγαλύτερη χάρη και μεγαλύτερη τάξη το τσάι τ' απογεματιανό, που κατάστησε όχι πια συνήθεια, μα νόμος, στη Ρωμυλική άριστοκρατία, δε θα μπορούσε να προσφερθί.

Δέν την καμαρώσα όμως τη νέα με την άντατροφή του σαλονιού, γιατί τη λυπήθηκα. Η φιλοδοξία της μητέρας της σταματούσε κεί. Να φιγουράρει σ' ένα σαλόνι, να ξέρη με γούστο να ντυθί, να

πως τυχόν κουβαλούσαν την καθεμιά, και πολλές στήλες από μνήματα μπήκανε μέσα και μάρμαρα πελεκημένα. Γιατί άνοιξαν τον καστρόγυρο πιο πλατύ από τη γραμμή της χώρας, κι' έτσι τρέχανε (58) δίχως να λυπώνται τίποτα, άξιζε ή όχι. Και τους έπεισε ο Θεμιστοκλής ν' αποτελειώσουν και τα λοιπά κομάτια του Περαία—γιατί είχε γίνει κάποια άρχη πριν στις μέρες της προεδρείας του που προέδρεψε στην 'Αθήνα τον ένα του χρόνο (59)—φρονώντας πως είταν κατάλληλο το μέρος με τα τρία του φυσικά λιμάνια και πως, ή θέλανε δύναμη, καλύτερο τίποτα δεν είχε παρά να γίνουμε (60) ναφτικοί. Γιατί το να προσκολληθούνε στη θάλασσα ο Θεμιστοκλής τους το είπε πρώτος, κι' άμέσως τους όργάνιζε την κυριαρχία. Κι' είχαν άρχισει τότες σύμφωνα με τη γνώμη του να χτίζουν του τειχιού το πάχος όπως το βλέπεις ακόμα τώρα σε μερικά μέρη γύρω στον Περαία—όπου διό άμάξια αντίστηθα διαβαίνουν έρκολα (61)—δίχως να βάζουμε μέσκι μ' ήτε χα-

(58) κινούντες ήπειγοντο=έπειγόμενοι έκίνουν.

(59) κατ' ένιαυτόν. Αφ' ό θά πεί άκάθε χρόνο' Γράψε ένιαυτόν. Πρ6. 4, 118 αί όπονθαί ένιαυτόν έδονται κτλ.

(60) γεγεννημένους. Νομίζω γιγνομένους.

(61) τους λίθους έπ'ήγον. Χιλασμένα.

λίκια μήτε λάσπη παρά άραδιάζοντας κοτρώνες μεγάλες κοτρές (62) τετράγωνα και δεμένες άπ' όσω με σίδερο και με μολύβι το ύψος πάλι το λογάριζε να γίνει πές διπλό παρ' ό,τι τέλος κατορθώθη. Γιατί ήθελε τόσο του τειχιού το μέγεθος και το πάχος που να μ' ην το άγγίζει έχτρικιά προσβολή, κι' είχε την ιδέα πως θα σώνει μικρή φρουρά από άντρες τους πιο άχρηστους, και πως οι άλλοι θα παγαίνουνε με τα καράβια (63).

Οι 'Αθηναίοι λοιπόν έτσι τειχίστηκαν και φρόντισαν κάθε τους άλλο όργανισμό έφ' ός μόλις έφυγαν οι Μήδοι.

(62) έντομη. Ο Herwerden σωστά τομή.

(63) τα λόγια τας γάρ ναυσι ός στο άνθίστασθαι είναι ξένα. 'Ισως μέλιστα το νόημα από το άνθρώπων τε.

ΑΠΟ ΤΑ ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

α') Ο ΠΑΡΑΣ

— Κοιμήτ' παιδί μ' και θα κ' ανουμε μες κείνο που πρέπει... Σύρε πάνω, μωρή, μή με κ' ανης να σκούζω, περδόμε ! Μπ'ες και θ' ός' άλαργα και φοβόσαι ; νά ! κ' ή να κ' ανης σ' άκουσα, καφερή. κ' ήτα !

Η Λενιώ μ' άζωξε τα σκουτιά της, άναψ' ένα λυχνάρι κι άνέθηκε στ' άνώγι, μουρμουρίζοντας και γεννατωμένη σε λίγο ή γριά έστρωσε την άντρομίδα της στην ψάθα και ζαπλώθηκε, με το πάπλωμα τυλιγμένη. Απ' τη μισόκλειστη πόρτα ή κάμαρα του παλλικαριού φαινότανε πάντα φωτισμένη, σημάδι πως ακόμα κι αυτό δεν είχε πλαγιάσει· που και που γαργαλίζανε ταύτιά της κάτι ψιψυρίσματα, σά να παρμιλούσε μοναχό του, και κάτι μεταλλικά κουνουνίσματα, σά να μετρούσε παράδες. Του κά-

*) Η άρχή του στο παραμένο φύλλο.